

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการว่า ในช่วงต้นของชีวิตคือ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุประมาณ 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคม และบุคลิกภาพ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงแรกของชีวิตมีอิทธิพลมากต่อการสร้างเสริมสร้างฐานความพร้อมสำหรับการพัฒนาในขั้นต่อไป หรืออาจจะขัดขวางชะงักการพัฒนาของเด็ก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของประสบการณ์ที่เด็กได้รับ และเนื่องจากเด็กในวันนี้ก็เช่นกันที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และแม่นยำ ดังนั้นพวกเราไม่สอนให้ถูกต้องแต่ตอนต้น ๆ ในตอนหลัง ๆ เราจะใช้เวลาแก่มากกว่าสร้าง (สิปพนนท์ เกตุทัต, เนติยา ภัสสรศิริ, ประยูร ศรีประสาธน์, 2526) การให้การศึกษที่ดีและถูกต้องนั้นควรจะเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย เพราะการศึกษาในวัยนี้ นอกจากจะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาแล้ว ยังเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส.ป.ช.. ม.ป.ป.)

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ อ้างถึงใน จินตนา หมู่ผึ้ง, 2525) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน ว่า

เด็กอายุ 0 - 6 ขวบ เป็นระยะที่เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต การเรียนรู้เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อชีวิตในภายหลังของเด็ก เพราะเป็นช่วงที่สำคัญยิ่งของชีวิต และจะมีพัฒนาการทุกด้านไปอย่างรวดเร็ว ฉะนั้นการพัฒนาการเด็กวัยนี้จะเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ อุปนิสัย และความสามารถ ซึ่งจะมีผลต่อไปในอนาคตของเด็กและของชาติ การพัฒนาการของเด็กในช่วงนี้ก็เท่ากับเป็นการพัฒนาชาติไปด้วยในอนาคต

การพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย ได้เริ่มจริงจังเมื่อปลายสมัยรัชกาลที่ 6 สมัยนี้เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีเป็นเสนาบดี กระทรวงธรรมการ ได้เกิด

พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎรฉบับแรกของไทย ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2461

ได้กำหนดไว้ในมาตรา 27 ว่า "โรงเรียนอนุบาลเป็นโรงเรียนที่ประสงค์มุ่งเอาการเลี้ยงดูเด็กอ่อนเป็นส่วนใหญ่ และสอนให้เด็กให้อ่าน เขียน นับไปพลาง ในระหว่างนั้นด้วย"

(จินตนา หมู่ผึ้ง, 2525) ต่อมารัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาของเด็กในระดับนี้ยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดเป็นแนวนโยบายของรัฐในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 หมวด 3 ข้อ 30 ไว้ว่า "การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้านดีพอที่จะเข้ารับการศึกษาคือไป" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในปัจจุบันได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง มีทั้งดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ (เช่น ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ กรมการฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา กรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ) และหน่วยงานของเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) ด้านปริมาณไว้ว่า "ส่งเสริมการจัดชั้นอนุบาล สำหรับเด็กวัยก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โดยสนับสนุนให้โรงเรียนกับชุมชนดำเนินการในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษา ปัญหาทางเศรษฐกิจ และในพื้นที่ในชนบท ส่วนในเมืองจะจัดเป็นตัวอย่างและการวิจัย" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไม่เหมือนกับชั้นอื่น ๆ เด็กต้องการเอาใจใส่เป็นพิเศษ ดังนั้นการจัดมวลประสบการณ์จึงต้องพิเศษกว่าชั้นประถมหรือมัธยม ซึ่งเป็นเรื่องที่ครูและผู้บริหารต้องสนใจและเข้าใจจิตวิทยาของเด็ก เด็กในวัยนี้ที่กำลังเติบโต อยากรู้อยากเห็น ไม่อยู่นิ่งกับที่ ระยะเวลาสนใจสั้น กล้ามเนื้อเล็กและใหญ่ อารมณ์ สังคม และสติปัญญายังพัฒนาการไม่เต็มที่ ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กระดับนี้ไม่ควรเป็นรูปของการสอนหนังสือ แต่ควรจัดหาอุปกรณ์ เครื่องเล่น เกม หนังสือภาพ สิ่งของเครื่องเล่นเหล่านั้น เป็นเครื่องมือครูใช้ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อสร้างเสริมความพร้อมให้แก่เด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์

สังคม และสติปัญญา ลักษณะที่สำคัญของแนวการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นการเตรียมสร้างเสริมทักษะ (ทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์) กลุ่มที่สอง เป็นการเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ กลุ่มที่สาม เป็นการเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัยแล้ว รวมเรียกว่า "แนวการจัดประสบการณ์" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528)

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาทุกระดับ คือ ครู และผู้บริหารโรงเรียน การที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ การนิเทศการศึกษา ซึ่ง กิติมา ปรีดีติลล (2532) กล่าวว่า "ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาได้ มีหลายกลุ่ม กลุ่มหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียน" ในทางปฏิบัติผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้มีส่วนอย่างสำคัญที่จะผลักดันให้การนิเทศภายในบรรลุผลเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน ทั้งมวลในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

การนิเทศศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนนั้น ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูวิชาการ อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528) กล่าวว่า การนิเทศศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้บริหาร ที่ช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงาน โดยได้งานที่มีมาตรฐานและคุณภาพสูงเสมอมา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 ก.) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา โดยเฉพาะการนิเทศชั้นเด็กเล็ก สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อแนะแนวทางแก่ครูผู้สอนให้มีความเข้าใจตรงกันใน เรื่องของจุดมุ่งหมาย ในการจัดชั้นเด็กเล็ก การจัดกิจกรรม การผลิตสื่อ การนิเทศชั้นเด็กเล็ก
2. เพื่อให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนให้สามารถใช้คู่มือครู แผนการสอน และวัสดุ ประกอบการเรียนการสอนได้ถูกต้อง และมีประโยชน์สูงสุด
3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครู
4. เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน แนะนำข้อที่ควรแก้ไขตามความ

เหมาะสม

จากรายงานผลการวิจัยของ กอบกมล พรหมมา (2529) เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอำนวยการเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน สำหรับครูอำนวยการ พบว่าบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติงานด้านนิเทศ เพราะมีงานล้นมือและขาดเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ

จากรายงานผลการวิจัยของ โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531) เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการนิเทศ ครูจะได้รับการนิเทศการสอนจากผู้จัดการ ผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และที่ปรึกษาทางวิชาการประจำโรงเรียน ส่วนเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนไปให้การนิเทศการสอนน้อยมาก เรื่องที่ครูต้องการได้รับการนิเทศมากที่สุด คือ การแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน และเทคนิควิธีสอน แต่ผู้บริหารให้การนิเทศในเรื่องแนวการจัดประสบการณ์ การผลิตสื่อและการใช้สื่อมากที่สุด แต่การแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนนั้น ผู้บริหาร ไม่ได้นิเทศมากที่สุด

การวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการรายงานผลการสำรวจที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 ข.) ได้สำรวจปัญหาในการนิเทศการศึกษาชั้นเด็กเล็ก พบปัญหาเกี่ยวกับผู้นิเทศสรุปได้ดังนี้ คือ ผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเด็กเล็ก ผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการกระบวนการนิเทศ ไม่เป็นที่ยอมรับของครู ขาดทักษะในการสรุปประเด็นปัญหา ขาดเครื่องมือ ขาดงบประมาณในการนิเทศ

จากนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายว่า

ด้านปริมาณ

"ส่งเสริมการจัดชั้นอนุบาลสำหรับเด็กวัยก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โดยสนับสนุนให้โรงเรียนร่วมกับชุมชนดำเนินการ ในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษา ปัญหาทางเศรษฐกิจ และในพื้นที่ชนบท ส่วนในเมืองจะจัดเป็นตัวอย่างและการวิจัย"

ด้านบริหารและสนับสนุน

"ปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ทุกหน่วยงานใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ในด้านการนิเทศติดตามผลให้ผู้บริหาร โรงเรียนนิเทศภายในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์" สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้วางโครงการอนุบาลศึกษาขึ้น

จังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่เป็นปัญหาทางภาษา ปัญหาทางเศรษฐกิจ และในพื้นที่ในชนบท แบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ ทุกอำเภอในจังหวัดตากมีชาวเขาอาศัยอยู่ และมีพื้นที่กว้างเป็นอันดับ 2 ของภาคเหนือรองจากจังหวัดเชียงใหม่ คือมีพื้นที่ 16,406.65 ตารางกิโลเมตร แต่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขาไม่เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ในด้านจัดการศึกษานั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตากซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ นั้นว่ามีข้อจำกัด คือ

1. จังหวัดตากมีโรงเรียน 253 โรงเรียน 18 สาขา มีโรงเรียนขนาดเล็กและเล็กมากถึง 117 โรงเรียน ก่อให้เกิดปัญหาด้านการลงทุนการจัดสรรทรัพยากร และการดำเนินการจัดสรรการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปี พ.ศ.2521 การจัดสรรงบประมาณดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนได้ เช่น โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่
2. สภาพการกระจายอัตรากำลังครูยังมีปัญหา การไม่เท่าเทียมกันบางโรงเรียนมีครูเกินเกณฑ์ บางโรงเรียนมีครูไม่ครบเกณฑ์ ทางจังหวัดถือเป็นนโยบายที่จะต้องกระจายอัตรากำลังครูให้เกิดความเสมอภาคให้ได้ เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นไปด้วย ถ้ามีครูครบตามเกณฑ์ ซึ่งต้องใช้เวลาและกระทำโดยต่อเนื่อง
3. จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีประชาชนเป็นชาวเขา ซึ่งอยู่กระจัดกระจาย มีลักษณะเป็นหย่อมบ้าน ไม่สามารถจัดตั้งโรงเรียนและสาขาโรงเรียนได้ตามเกณฑ์ เพราะมีเด็กในวัยเรียนน้อย และอยู่ห่างไกลกัน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถเกณฑ์เด็กเข้าเรียนได้ 100 %
4. โครงการพัฒนาเฉพาะพื้นที่อำเภอพบพระ เป็นโครงการพระราชดำริที่อพยพชาวเขาทุ่งใหญ่นเรศวร อำเภออุ้มผาง มาอยู่ในพื้นที่อำเภอพบพระ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ จะต้องให้การสนับสนุนในการให้การศึกษาแก่เด็กที่อยู่ในวัยเรียน ในด้านอาคารสถานที่ อาคารประกอบ และอัตราครู

5. จังหวัดตากเป็นจังหวัดชายแดนใต้เน้นให้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะท้องถิ่นกันดาร และพื้นที่ที่มีปัญหาทางการปกครอง โดยวิธีการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6. การบริหารการศึกษา พยายามให้หน่วยงานทุกระดับ ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน มีการนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ และประเมินผลอย่างมีระบบ

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งเปิดทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดตากนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตากรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ในปีการศึกษา 2532 เปิดทำการสอน 204 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวไทยภูเขาอาศัยอยู่ และมีโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดังนี้

1. โครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของจังหวัดตาก
2. โครงการทดลองใช้เทคนิคการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยความช่วยเหลือขององค์การยูนิเซฟ
3. โครงการทดลองการใช้รูปแบบการนิเทศติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาภายใต้ความช่วยเหลือขององค์การยูนิเซฟ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก, 2532)

ถึงแม้ว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตากจะเปิดทำการสอนระดับก่อนประถมศึกษาและมีโครงการสนับสนุนก็ตาม อัตราการตกซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2531 ก็ยังคงค่อนข้างสูง คิดเป็นร้อยละ 22.17 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามีปัญหาหลายประการ ปัญหาที่ผู้บริหารควรได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วนและจริงจังนั้น พอสรุปได้ดังนี้

1. การบริหาร ผู้บริหารทุกระดับควรได้ให้ความสนใจทางการเรียนการสอน ให้ขวัญและกำลังใจต่อครูผู้สอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนการสอน

2. ขาดการนิเทศภายในอย่างจริงจัง (สปจ.ตาก, 2532)

จะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอย่างมาก สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ (2526) ได้กล่าวว่า บุคลากรในระดับก่อนประถมศึกษาควรได้รับการพัฒนาแบบต่อเนื่อง ควรได้รับการฝึกอบรมก่อนประจำการและขณะประจำการ รวมทั้งได้รับการนิเทศอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ดำเนินงานอย่างเชื่อมั่น และควรได้รับการบริการทางวิชาการอยู่เสมอ

การที่จะมุ่งพัฒนาการศึกษาในระดับโรงเรียนให้มีคุณภาพ จึงต้องอาศัยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบทางด้าน การนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา จึงได้ทำการวิจัย การปฏิบัติงานและปัญหาการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานและมีปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอย่างไร เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก
2. การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก

ในเรื่องต่อไปนี

2.1 งานนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งได้สรุปแนวความคิดเรื่องงานนิเทศการศึกษา ของนักการศึกษา และคู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประเด็นที่สำคัญที่กล่าวถึงงานนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน 5 ด้าน ดังนี้คือ

2.1.1 งานด้านแนวการจัดประสบการณ์

- การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร (แนวการจัดประสบการณ์) ให้แก่ครู และการใช้หลักสูตร
- การจัดทำแผนการสอน
- การจัดการเรียนการสอน
- การประเมินผล

2.1.2 งานด้านพัฒนาบุคลากร

- การกำหนดแนวทางเกี่ยวกับตัวบุคคลที่จะต้องดำเนินงานในชั้นเด็กเล็ก
- การจัดหน่วยงานที่จะต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบเฉพาะเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเด็กเล็ก
- การบังคับบัญชาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดชั้นเด็กเล็ก
- การควบคุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามแผนและนโยบาย

2.1.3 งานด้านสื่อการเรียนการสอน

- การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน
- การจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน
- การใช้สื่อการเรียนการสอน
- การเก็บรักษาสื่อ

2.1.4 งานด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น

- สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนการสอน

- การช่วยเหลือครูเรื่องส่วนตัว การสร้างขวัญและกำลังใจ
- การบริการพิเศษแก่ครู
- การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน

2.1.5 งานด้านการประเมินผล

- การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- การประเมินผลการสอน (สปช.. 2529)

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีหน้าที่นิเทศการศึกษา ขอสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตากโดยตรง เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลส่งเสริมการจัดดำเนินการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก นำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนของตนเองให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

คำถามที่ต้องการคำตอบในการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ได้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อย่างไร

2. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อะไรบ้าง

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การนิเทศการศึกษา หมายถึง งานที่ผู้บริหาร โรงเรียนกระทำกับครูหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งมีผล โดยตรงต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน อันจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดทางการเรียนของนักเรียน

การปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหาร โรงเรียนได้ปฏิบัติ หรือแสดงออกในการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ในงานด้านแนวการจัด ประสพการณ์ งานด้านพัฒนาบุคลากร งานด้านสื่อการเรียนการสอน งานด้านการอำนวยความสะดวกและการบริการด้านอื่น งานด้านการประเมินผล ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน

ปัญหาการนิเทศการศึกษา หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น ในด้านแนว การจัดประสพการณ์ งานด้านพัฒนาบุคลากร งานด้านสื่อการเรียนการสอน งานด้านอำนวยความสะดวกและการบริการด้านอื่น งานด้านการประเมินผล

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุก่อน เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 1 - 2 ปี ซึ่งมีรูปแบบ คือ ชั้นอนุบาล และชั้นเด็กเล็ก เพื่อเตรียม ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา

ผู้บริหาร โรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ของ โรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตาก

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบใน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดตาก ภายใต้การ ควบคุม กำกับ ดูแล และอำนวยการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

งานด้านแนวการจัดประสพการณ์ หมายถึง การสร้างความเข้าใจในเรื่องแนว การจัดประสพการณ์ให้แก่ครู การใช้แนวการจัดประสพการณ์ การจัดการเรียนการสอน

การประเมินผล

งานด้านพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับวางนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวบุคคล การคัดเลือกบุคคล การฝึกอบรม การควบคุมอัตรากำลัง ตลอดจนสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในหน่วยงาน

งานด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น หมายถึง การวางแผน การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอนได้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดหาอาคารเรียน การสร้างขวัญและกำลังใจ การบริการพิเศษแก่ครู และความสัมพันธกับชุมชนเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

งานด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การตรวจสอบ การประเมินค่า การคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน การจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน

งานด้านการประเมินผล หมายถึง การวางแผนการประเมินผล การปฏิบัติงาน การประเมินผลการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ทุกด้านของโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาการนิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. ประชากร การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาจากกลุ่มประชากรโดยตรงซึ่ง เป็นผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ที่เปิดทำการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2532 จำนวนทั้งสิ้น 204 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประเภทแบบสำรวจรายการ

(Check list) ซึ่งมีรายละเอียดโครงสร้างในการสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนว่าได้ปฏิบัติอย่างไรในงานต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. งานด้านแนวการจัดประสบการณ์
2. งานด้านพัฒนาบุคลากร
3. งานด้านสื่อการเรียนการสอน
4. งานด้านการอำนวยความสะดวกและการบริการด้านอื่น
5. งานด้านการประเมินผล

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

3. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยลำดับ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สร้างแบบสอบถาม

3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เรียบร้อยแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมตามขอบเขตที่กำหนด

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และภาษาที่ใช้

3.4 นำข้อเสนอแนะและการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ

ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

3.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการวิจัย *

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตากออกหนังสือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อให้ผู้บริหารได้กรอกข้อมูล และส่งคืนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ แล้วผู้วิจัยไปขอรับแบบสอบถามคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

6. การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจัดลำดับขั้นตอนการเสนอ โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำถามที่ต้องการคำตอบในการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ ในส่วนสุดท้าย เป็นบรรณานุกรม และภาคผนวก